

นักสังคมสงเคราะห์: ผู้แก้ปัญหาคำถามความต้องการของมนุษย์

Social Workers: the Human Need Solvers

พระชยานันท์มนูณี Phrachayanantamuee^๑

บัณฑิติกา จารูมา Bantika Jaruma^๒

บทคัดย่อ

มนุษย์มีความต้องการ ๘ ประเภทเพื่อการดำรงชีวิต ได้แก่ (๑) ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ (๒) ความต้องการความสุข (๓) ความต้องการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น (๔) ความต้องการความรู้ (๕) ความต้องการความเจริญงอกงาม (๖) ความต้องการด้านการส่งเสริมเพิ่มพูนศักดิ์ศรีของปัจเจกชน (๗) ความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ และ (๘) ความต้องการปราศจากความกลัว หรือความสะพรึงกลัวทั้งจากสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ มนุษย์ที่มีความต้องการดังกล่าวไม่ถูกสนอง จะส่งผลให้เกิดปัญหา ๓ ประการ คือ (๑) ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม (๒) ปัญหาสุขภาพอนามัย และ (๓) ปัญหาอาชญากรรม โดยนักสังคมสงเคราะห์สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยหลักการให้ทางสังคมสงเคราะห์ซึ่งเรียกว่าหลักค่านิยม ๕ ประการ ได้แก่ (๑) บุคคลย่อมแตกต่างกัน (๒) การนับถือบุคคล (๓) การยอมรับ (๔) การตัดสินใจด้วยตนเอง และ (๕) การรักษาความลับ นอกจากนี้แล้ว ยังมีหลักจริยบรรณ ๔ ประการที่ช่วยในการแก้ปัญหาด้วย ได้แก่ (๑) การสำนึกว่าเป็นการกระทำเพื่อพัฒนาและสวัสดิภาพของบุคคลอื่น (๒) การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง (๓) เคารพในศักดิ์ศรีและไม่เปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้รับบริการ และ (๔) อยู่ในกรอบของวัฒนธรรมอันดีงาม

คำสำคัญ: การสังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ ปัญหาความต้องการของมนุษย์ หลักการให้ในพระพุทธศาสนา

^๑ คณะพุทธศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน Faculty of Buddhism, Nan Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nan Province

^๒ คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน Faculty of Education, Nan Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nan Province

Abstract

The followings are eight needs which are required to live by human: 1) The need for physical and emotional health 2) The need of happiness 3) The need to love and to be loved 4) The need for knowledge 5) The need for growth 6) The need for enhancement of individual dignity 7) The need for relaxation and 8) The need for absence of fear or terror both natural and super natural. The man who does not satisfy the needs will have the following problems: 1) The socio-economic problems 2) The health problems and 3) The emotional problems. The social workers can solve these problems with the five values which based on the giving principles in Buddhism as follows: 1) Individualization 2) Respect for persons 3) Acceptance 4) Self – Determination and 5) Confidentiality. Besides, the followings four ethics will help the social workers solve the problems: 1) Consciousness on performance for development and safety of the other people 2) Working with honest, sacrifice, virtue, and without prejudice 3) Respect on the dignity of the clients and keep their personal secrets and 4) Being in the good cultural confines.

Keywords: Social Works, Social Workers, Human Needs Problems,
Giving Principles of Buddhism

๑. บทนำ

รองศาสตราจารย์ นันทนีย์ ไชยสุด คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ความหมายของการสังคมสงเคราะห์ไว้ว่า “การสังคมสงเคราะห์ หมายถึง การจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม หรือทั้งชุมชน โดยใช้หลักทฤษฎีของการสังคมสงเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์หรือที่เรียกว่า “นักสังคมสงเคราะห์” จะต้องปฏิบัติงานนี้โดยใช้หลักวิชาชีพ หรือนัยหนึ่งก็คือ ใช้หลักการ วิธีการ และกระบวนการของการสังคมสงเคราะห์ ไม่ใช่เพียงแค่หยิบยื่นสิ่งที่มีปัญหาต้องการก็เป็นอันใช้ได้ นับว่าได้ให้บริการสังคมสงเคราะห์แล้ว” พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของการสังคมสงเคราะห์ ไว้ว่า “สังคมสงเคราะห์ หมายถึง การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมเกาะกุมกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตกไม่กระจัดกระจาย ดังนั้น ความมุ่งหมายของสังคมสงเคราะห์จึงไม่เป็นเป็นเพียงเอาอะไรไปให้เขา ไม่ใช่เอาบริการไปให้ เอาทรัพย์สินเงินทองไปให้ แต่หมายถึงการทำให้สังคมรวมใจกันผนึกยึดเหนี่ยวกันไว้ได้ การสังคมสงเคราะห์ เป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมในทางพุทธศาสนาที่ พระพุทธเจ้าทรงวางหลักแห่งการสงเคราะห์ไว้สามารถนำมาใช้ในงานสังคมสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี”

การสังคมสงเคราะห์ จึงเป็นศาสตร์ เป็นศิลป์ และวิชาชีพ ในอันที่จะดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขช่วยเหลือผู้ที่ประสบความเดือดร้อนต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้ ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนต่อไป ทั้งนี้โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ เพื่อช่วยบรรเทาความต้องการและปัญหาทั้งของเอกชน กลุ่มชน และชุมชน โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) จุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตนเองได้ (Help them to Help themselves)

๒. ความต้องการ: เหตุแห่งปัญหาของมนุษย์

มนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการ (Needs) ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องเอื้ออำนวยในการดำรงชีวิต โดยความต้องการของมนุษย์นั้น จำแนกได้ ๘ ประการ ดังนี้

๑. ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ (The need for physical and emotional health) คือ ความต้องการเป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ และต้องการมีสุขภาพจิตที่ดี มีอารมณ์จิตใจมั่นคง แจ่มใส มีการปรับตัวที่ดี

๒. ความต้องการความสุข (The need of happiness) คือความต้องการเป็นผู้ที่มีความสุข ความสมหวังในชีวิต โดยปกติแล้วจะไม่มีใครต้องการจะได้รับความทุกข์ ความ

เดือนร้อน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะเป็นกรรมกรหรือตำแหน่งบริหารชั้นสูง ไม่ว่าจะเป็ดยาจกหรือมหาเศรษฐี ก็ย่อมต้องการความสุขด้วยกันทั้งนั้น

๓. ความต้องการให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น (The need to love and to be loved) ความต้องการความรักนี้ย่อมเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ในสถานภาพที่แตกต่างกัน เช่น ความรักระหว่างบิดา มารดา และบุตร ความรักระหว่างพี่น้องญาติสนิท มิตรสหาย ตลอดทั้งความรักระหว่างสามี ภรรยาและระหว่างคู่รักของหนุ่มสาว ต่างก็มีความแตกต่างกันตามสถานภาพที่มีสัมพันธ์ภาพต่อกัน ประการสำคัญคือไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในสถานภาพใด ปกติแล้วย่อมต้องการจะให้ความรัก และรับความรักจากผู้อื่น

๔. ความต้องการความรู้ (The need for knowledge) คือ ความต้องการอยากจะมีความรู้ ความรอบรู้ตลอดทั้งต้องการศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพราะการมีความรู้ และมีการศึกษาเรียนจะสามารถช่วยให้อุคคลนำความรู้นั้น ๆ ไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะช่วยให้การดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยความผาสุกราบรื่น

๕. ความต้องการความเจริญงอกงาม (The need for growth) คือ ต้องการมีความเจริญรุ่งเรืองงอกงาม มีความก้าวหน้าในชีวิต ไม่ว่าบุคคลนั้นจะประกอบอาชีพส่วนตัวหรือทำงานในหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ ก็ย่อมต้องการมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานด้วยกันทั้งสิ้น

๖. ความต้องการด้านการส่งเสริมเพิ่มพูนศักดิ์ศรีของปัจเจกชน (The need for enhancement of individual dignity) บุคคลแต่ละคนย่อมมีความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ ต้องการมีศักดิ์ศรีดีเด่นในสังคม

๗. ความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ (The need for relaxation) หมายความว่าในวันหนึ่ง ๆ บุคคลทุกคนย่อมต้องการการพักผ่อนหย่อนใจไม่มากก็น้อย เพราะการพักผ่อนหย่อนใจย่อมจะช่วยผ่อนคลายความเครียด ความวิตกกังวลจากการดำรงชีวิตประจำวันได้

๘. ความต้องการปราศจากความกลัว หรือความสะพรึงกลัวทั้งจากสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ และสิ่งที่เหนือธรรมชาติ (The need for absence of fear or terror both natural and super natural) คือต้องการปราศจากความกลัวต่าง ๆ เช่น กลัวเจ็บ กลัวตาย กลัวพิการ กลัวในสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ เช่น กลัวอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภูเขาไประเบิด แผ่นดินไหว ฯลฯ เป็นต้น ส่วนความกลัวเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เช่น กลัวบาป กลัวพระเจ้าลงโทษ กลัวภูตผีปีศาจ ซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อถือ และลัทธิต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมจะไม่มีใครต้องการให้ประสบ

ความต้องการทั้ง ๘ ประการนี้ เป็นความต้องการของมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไป ถ้าบุคคลใดไม่ได้รับการสนองตอบต่อความต้องการแล้ว (Unmet needs) ก็ย่อมจะเกิดปัญหาขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลไม่ได้รับการสนองตอบด้านการพักผ่อนหย่อนใจ (Relaxation) ก็

ย่อมจะก่อให้เกิดความเครียด (Stress) ขึ้นได้ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตต่อไป นอกจากนี้แล้วปัญหาต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๑. สภาวะสงคราม ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาความเครียด ความเดือนร้อน ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์จิตใจ การพลัดพรากจากกัน ปัญหาความพิการและทุพพลภาพ ฯลฯ

๒. ภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ตลอดจนทั้งโรคระบาดต่าง ๆ สภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งได้ อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาสุขภาพอนามัยและอื่น ๆ

๓. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social change) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่ และกระบวนการต่าง ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง และหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมก่อให้เกิดปัญหาสังคม (Social problems) ขึ้นได้จะทำให้บุคคลที่ไม่สามารถจะปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ได้ ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการย้ายถิ่นของประชากรจากชนบทสู่เมืองและอื่น ๆ

หากพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มนุษย์เราจะมีปัญหาใหญ่ ๆ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม (Socio-economic problem) ได้แก่ปัญหาความยากจน การว่างงานปัญหาครอบครัว ปัญหาโสเภณี ฯลฯ เป็นต้น

๒. ปัญหาสุขภาพอนามัย(Health problem) เช่น ปัญหาการเจ็บป่วย และพิการทุพพลภาพ ซึ่งรวมทั้งการเจ็บป่วยทางกาย และทางจิตใจด้วย

๓. ปัญหาอารมณ์ (Emotional problem) เช่นปัญหาความวิตกกังวล ความไม่สบายใจ ความผิดหวัง ความว้าเหว่ ความซึมเศร้า ฯลฯ เป็นต้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้หากบังเกิดขึ้นกับบุคคลใดแล้ว ก็มักจะเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่ที่จะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ตัวอย่างเช่น สมมติหัวหน้าครอบครัวเจ็บป่วย และพิการ ย่อมจะไม่สามารถหาเงินมาอุปการะเลี้ยงดูครอบครัวได้ ทำให้เกิดปัญหาความยากจน ชนสนขึ้นเกิดความวิตกกังวล เกิดความเครียด เป็นผลให้สมาชิกครอบครัวบางรายหาทางออกโดยประกอบอาชญากรรม ลักขโมย หรือวิ่งราว จี้ปล้นชาวบ้าน เพื่อหาเงินมาเลี้ยงชีพ จากตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อปัญหาเกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้ว ย่อมจะเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ได้ เช่นตัวอย่างนี้ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยขึ้น ย่อมเชื่อมโยง ทำให้เกิดปัญหาการเงิน ปัญหาความขัดสนยากจนและจะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาอาชญากรรมได้ในที่สุด

๓. นักสังคมสงเคราะห์: ผู้แก้ปัญหาความต้องการของมนุษย์

ปัญหาที่เกิดจากการไม่ได้รับการสนองตอบต่อความต้องการของมนุษย์ สามารถแก้ได้หากนำค่านิยมทางสังคมเคราะหที่นักสังคมสงเคราะห์พึงมี มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เนื่องจาก ค่านิยมดังกล่าวจะช่วยทำให้เกิดการยอมรับลักษณะเฉพาะของมนุษย์แต่ละบุคคลซึ่งส่งผลให้มีความต้องการที่แตกต่างกันได้ โดยค่านิยมต่อไปนี้ ล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับการเป็นผู้ให้ในพระพุทธศาสนา

๑. บุคคลย่อมแตกต่างกัน (Individualization) หมายถึง ความสำคัญและการแสดงออก ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีลักษณะ เฉพาะตัว ของแต่ละบุคคล บุคคลแตกต่างกันทั้งทางพันธุกรรม ความสามารถทางสติปัญญา สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ต่างๆ การให้ความช่วยเหลือของนักสังคมสงเคราะห์ ก็จะไปตามสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล แนวความคิดอันหนึ่งของงานสังคมสงเคราะห์ก็คือ เริ่มทำงานจากสภาพที่เขาเป็นอยู่(Start where they are)ไม่ว่าผู้รับบริการจะเป็นใคร มีภูมิหลังเป็นอย่างไร มีสภาพปัญหาอย่างไร นักสังคมสงเคราะห์จะต้องให้ความช่วยเหลือ โดยเริ่มให้บริการจากปัญหาที่เขาประสบอยู่ในขณะนั้น และไม่คาดหวังว่าเขาควรจะเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ หรือน่าจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะบุคคลแต่ละคนแตกต่างกัน ถึงแม้จะเป็นพี่น้องมาจากครอบครัวเดียวกัน ก็ย่อมจะไม่เหมือนกันนักสังคมสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการโดยคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าวเป็นหลัก

๒. การนับถือบุคคล (Respect for Persons)หมายถึง การยอมรับนับถือในความเป็นบุคคลหรือในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และคุณค่า ไม่ว่าผู้รับบริการจะมีปัญหามากน้อยแค่ไหน ปัญหาของเขาจะสลบซับซ้อนเพียงใด เขาก็จะไม่ลดคุณค่าในความเป็นมนุษย์ การนับถือบุคคลนี้เป็นค่านิยมที่จะทำให้นักสังคมสงเคราะห์ตระหนักในศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการอยู่เสมอในขณะที่ให้บริการ หรือในขณะที่กระบวนการให้ความช่วยเหลือกำลังดำเนินอยู่ นอกจากนั้นการนับถือบุคคลนี้ยังอาจรวมไปถึงการมีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนนั้นสามารถเปลี่ยนแปลง พัฒนาให้ดีขึ้นได้เพียงแต่มีโอกาที่จะพัฒนานักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ที่จะให้โอกาสในการพัฒนาแก่ผู้รับบริการ ถ้าไม่มีความเชื่อเช่นนี้ ก็ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือโดยจะคิดว่าจะช่วยไปก็ไร้ประโยชน์ เพราะผู้รับบริการไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ พระพุทธเจ้าของเราท่านมีความคิดที่จะเผยแพร่ธรรมะ เพราะท่านคิดว่าถ้าท่านไม่เผยแพร่เพราะเหตุผลที่ว่า คงไม่มีใครสามารถเข้าใจธรรมะของท่านได้ ก็จะเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะมนุษย์นั้นแตกต่างกันมีหลายระดับ แต่จะต้องมีผู้เข้าใจใคร่ผู้รับได้ศึกษาได้และพัฒนาได้ ท่านจึงได้เผยแพร่ธรรมะของท่านให้ชาวโลกได้รู้ตราบจนทุกวันนี้

๓. การยอมรับ(Acceptance) หมายถึง การที่นักสังคมสงเคราะห์ยอมรับสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ตามสภาพที่เป็นอยู่ของผู้รับบริการ ยอมรับในปัญหาของเขา ยอมรับ

ในสภาวะปัจจุบันของเขา ยอมรับว่าปัญหาของเขาเกิดจากเหตุอะไร แต่ไม่ได้หมายความว่านักสังคมสงเคราะห์สนับสนุนว่าสิ่งที่ผู้รับบริการกระทำนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว แต่ก็จะไม่ประณามติเตียนผู้รับบริการ ถึงแม้ว่าจะไม่เห็นด้วยเพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างนักสังคมสงเคราะห์กับผู้รับบริการ ยังคงดำเนินต่อไปในกระบวนการของการให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้การยอมรับยังหมายรวมถึงการที่นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องยึดหลักการสังวรในตนเอง (Self - Awareness) คือ การมีสติระลึกรู้และเข้าใจตนเองถึงความเข้มแข็ง ความอ่อนแอ ความต้องการ สภาพอารมณ์ จิตใจ ทักษะคติ และปัญหาของตนเองซึ่งจะกล่าวอย่างละเอียดในบทต่อไป

๔. การตัดสินใจด้วยตนเอง(Self - Determination) หมายถึง การให้ผู้รับบริการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการที่จะแก้ไขปัญหของตนตามคำแนะนำ คำชี้แนะจากนักสังคมสงเคราะห์ค่านิยมในเรื่องนี้เป็นการให้อิสระเสรีภาพแก่ผู้รับบริการ ในการที่จะตัดสินใจดำเนินชีวิตของตนเอง และเป็นการให้ผู้รับบริการแสดงออกซึ่งความสามารถของเขา แต่ก็ตัดสินใจด้วยตนเองนี้จะมีขอบเขตจำกัด ในกรณีที่ผู้รับบริการเป็นบุคคลที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เช่น เป็นเด็ก เป็นคนไข้โรคจิต โรคประสาทอย่างรุนแรง การตัดสินใจก็อาจจะอยู่ในดุลยพินิจของนักสังคมสงเคราะห์ หรือของผู้ปกครองก็ย่อมจะเป็นไปได้ เช่นเดียวกัน

๕. การรักษาความลับ (Confidentiality) หมายถึง การที่นักสังคมสงเคราะห์ ต้องเก็บรักษาเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ ของผู้รับบริการไว้เป็นความลับ ค่านิยมนี้จะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความศรัทธาในตัวนักสังคมสงเคราะห์ เกิดความไว้วางใจ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นค่านิยมเฉพาะที่นักสังคมสงเคราะห์ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้บริการกับผู้รับบริการ นอกจากค่านิยมแล้วก็ยังมีจรรยาบรรณสำหรับสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานและกำหนดคุณธรรมของนักสังคมสงเคราะห์เช่นกัน

นอกจากนั้นแล้ว นักสังคมสงเคราะห์ที่สอดคล้องกับหลักการให้ในพระพุทธศาสนาควรมีจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

๑. นักสังคมสงเคราะห์จะต้องสำนึกว่า การกระทำเพื่อพัฒนาหรือก่อให้เกิดสวัสดิภาพแก่บุคคล กลุ่มและชุมชน เป็นความรับผิดชอบของตน

๒. นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง

๓. นักสังคมสงเคราะห์จะต้องเคารพในศักดิ์ศรีและไม่เปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของผู้รับบริการ

๔. นักสังคมสงเคราะห์จะต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อมิให้บังเกิดความเสียหายแก่วิชาชีพสังคมสงเคราะห์

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า จรรยาบรรณของนักสังคมสงเคราะห์อยู่บนพื้นฐานการให้ ความซื่อสัตย์ เสียสละ มีคุณธรรม ปราศจากอคติ เคารพในศักดิ์ศรีและรักษา ความลับของผู้รับบริการ และอยู่ในกรอบวัฒนธรรมอันดีงาม จะนำไปสู่การสร้างงานสังคมสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่

๑. สังคมสงเคราะห์ทั่วไป เป็นการให้บริการกับปัญหาของผู้รับบริการตั้งแต่เด็กจนถึงวัยชรา โดยจะมีสถานสงเคราะห์สำหรับผู้ที่มีปัญหาในวัยต่าง ๆ หน่วยงานที่ปฏิบัติงานโดยตรง ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๒. สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ฝ่ายกาย และทางจิตเวช เป็นการให้บริการกับผู้รับบริการที่เป็นผู้ป่วย แต่มีปัญหาด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านสังคม อารมณ์และจิตใจ นอกเหนือจากปัญหาความเจ็บป่วย หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในด้านนี้ก็ได้แก่ โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นต้น

๓. สังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรมเป็นการให้บริการกับผู้รับบริการที่เป็นผู้ต้องขัง เป็นผู้อยู่ในภาวะ ภาควัฒนศาสตร์ เป็นผู้อยู่ในสถานกักกัน เพื่อให้บริการกับปัญหาทางด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ การฝึกอาชีพ การเตรียมตัวหรือตั้งต้นที่จะประกอบอาชีพใหม่ ภายหลัง การถูกจองจำ หน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านนี้ ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ สถานกักกันต่าง ๆ ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เป็นต้น

๔. สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา เป็นการให้บริการที่เป็นนักเรียนนักศึกษาที่มีปัญหาทางด้านการศึกษา การปรับตัว ปัญหาทางครอบครัว งานสังคมสงเคราะห์ในลักษณะนี้จะอยู่ในหน่วยงานลักษณะของโรงเรียนและสถานบันการศึกษา เป็นต้น

๕. สังคมสงเคราะห์ทางด้านสวัสดิการแรงงานเป็นการให้บริการด้านผู้รับบริการที่เป็นผู้ใช้แรงงาน นักสังคมสงเคราะห์จะเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ดูแลสวัสดิการสวัสดิภาพของลูกจ้าง พัฒนาความสามารถเพื่อศักยภาพในการทำงานของลูกจ้าง หน่วยงานที่ให้บริการหรือที่มีนักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติงานด้านนี้ก็จะ ได้แก่ หน่วยงานประเภทโรงงาน บริษัท หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

๔. สรุป

“การให้” ซึ่งเรียกตามศัพท์ทางวิชาการว่า “การสงเคราะห์” นั้นเกิดขึ้นมานานแล้วควบคู่ไปกับการเกิดของปัญหาและความต้องการ โดยปัญหาหนึ่งอาจมีสาเหตุจากหลายๆ ด้านอันอยู่บนพื้นฐานการไม่สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ในหลายชั้น ก่อให้เกิดปัญหาผูกพันกันเป็นลูกโซ่ ต่เช่น เด็กหนีโรงเรียน มีสาเหตุจากการไม่มีเงินค่าอาหาร สาเหตุที่ไม่มีเงินค่าอาหารเพราะบิดาไม่ให้ บิดามารดาไม่ให้เงินลูกเพราะไม่มีเงิน บิดาไม่มีเงินเพราะถูกไล่ออกจากงาน เนื่องจากชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน มีหนี้สินมากมาย ที่บิดาชอบดื่มเหล้า เพราะไม่มีความสุขในบ้าน แม่บ้านเจ็บปวดๆ แอดๆ ต้องเข้าโรงพยาบาลเสมอๆ ประกอบกับบิดามีบุตรหลายคนที่ต้องหาเงินมาให้เรียนหนังสือ บิดาชอบเล่นการพนัน เพราะ

คิดว่าจะเอาเงินที่ได้จากการพนันมาเลี้ยงครอบครัว พอเล่นการพนันเสียก็ต้องขอยืมเงินเพื่อน ทำให้มีหนี้สินรุงรัง เป็นต้น จากปัญหานี้จะเห็นว่าสาเหตุของปัญหามีทั้งด้านสังคม สุขภาพ อนามัย และเศรษฐกิจ โดยปัญหาทั้งหมดอยู่บนพื้นฐานการไม่สนองต่อความต้องการของมนุษย์ แล้วใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ผิดทาง ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นักสังคมสงเคราะห์สามารถใช้หลักการทางสังคมสงเคราะห์ซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้ในพระพุทธศาสนามาช่วยแก้ปัญหาได้ ซึ่งก่อให้เกิดงานด้านสังคมสงเคราะห์หลายด้านในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์. สุขภาพจิตในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๔
- จิตติมา โสภารัตน์. ทฤษฎีสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๒.
- นันทนีย์ ไชยสุด. หลักทฤษฎีเบื้องต้นของการสังคมสงเคราะห์. ในเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๖
- พระเทพเวที ประยุทธ์ ปยุตโต. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรัฟ, ๒๕๓๒.
- เรณู ลุศนันท์. ความรู้เบื้องต้นทางสังคมสงเคราะห์. พระนคร : โรงพิมพ์บริหารทอง จำกัด, ๒๕๔๙
- วันทนีย์ วาสิกะสิน, รศ.. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา สังคมสงเคราะห์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๐.
- _____. ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๔.
- วิไลวัจส์ กฤษณะภูติ. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

